

**Państwowe Gospodarstwo Leśne
Lasy Państwowe**

Szacowanie szkód łowieckich – najważniejsze informacje dla gmin.

Międzychód 9 maja 2018 r.

www.lasy.gov.pl

Źródło prawne konieczności wynagradzania szkód łowieckich

Ustawa Prawo łowieckie (UPŁ)

- **Art. 46.** 1. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego jest obowiązany do wynagradzania szkód wyrządzonych:
 - 1) w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łośie, jelenie, daniele i sarny;
 - 2) przy wykonywaniu polowania.

Kodeks cywilny

W szczególności:

Art. 362. [Przyczynienie się poszkodowanego] Jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron.

Wyłączenia terenu z obwodów łowieckich

UPŁ Art. 26. [Wyłączenie z obwodów łowieckich]

W skład obwodów łowieckich nie wchodzi:

1) parki narodowe i rezerваты przyrody, z wyjątkiem rezerwatów lub ich części, w których na obszarach wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych nie zabroniono wykonywania polowania;

2) tereny w granicach administracyjnych miast; jeżeli jednak granice te obejmują większe obszary leśne lub rolne, z obszarów tych może być utworzony obwód łowiecki lub mogą być one włączone do innych obwodów łowieckich;

3) tereny zajęte przez miejscowości niezaliczane do miast, w granicach obejmujących zabudowania mieszkalne i gospodarcze z podwórzami, placami i ulicami oraz drogami wewnątrz tych miejscowości;

4) budowle, zakłady i urządzenia, tereny przeznaczone na cele społeczne, kultu religijnego, przemysłowe, handlowe, składowe, transportowe i inne cele gospodarcze oraz obiekty o charakterze zabytkowym i specjalnym, w granicach ich ogrodzeń.

Wyłączenie : zakaz wykonywania polownia

UPŁ Art. 27b. [Zakaz wykonywania polowania na danej nieruchomości]

- 1. Będący osobą fizyczną właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości wchodzącej w skład obwodu łowieckiego może złożyć oświadczenie o zakazie wykonywania polowania na tej nieruchomości w formie pisemnej.
- 2. Zakaz wykonywania polowania na danej nieruchomości jest prawem osobistym właściciela albo użytkownika wieczystego nieruchomości, który złożył oświadczenie, i wygasa najpóźniej z chwilą jego śmierci.
- 3. Właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości, który złożył oświadczenie o zakazie wykonywania polowania na tej nieruchomości, może je cofnąć, w formie pisemnej, jednak nie wcześniej niż po zakończeniu łowieckiego roku gospodarczego, w którym zostało złożone oświadczenie o zakazie wykonywania polowania.
- **W roku łowieckim złożenia oświadczenia odszkodowanie nie przysługuje**

Wyłączenie odpowiedzialności

UPL Art. 48. [Okoliczności wyłączające odpowiedzialność za szkody]

Odszkodowanie nie przysługuje:

- 1) osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na gruntach leśnych;
- 2) posiadaczom uszkodzonych upraw lub plodów rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego przez sejmik województwa w drodze uchwały;
- 3) posiadaczom uszkodzonych upraw lub plonów rolnych, którzy nie wyrazili zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom;
- 4) za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy;
- 5) za szkody powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu;
- 6) za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych;

UPŁ Art. 47. [Zabezpieczenie przed szkodami]

- 1. Właściciele lub posiadacze gruntów rolnych i leśnych powinni, zgodnie z potrzebami, współdziałać z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich w zabezpieczaniu gruntów przed szkodami, o których mowa w art. 46.

Nie ma obowiązku...

Szkody w płodach rolnych – bezpośrednie sąsiedztwo

- Zagadnienie dyskusyjne – każdy przypadek należy traktować oddzielnie, np:
 - Płody rolne pozostawione na polu np. sianokiszonka – odszkodowanie nienależne. – może to wynikać z sąsiedztwa lasu ale też może wynikać błędu (patrz KC)
 - Kopiec złożony przy zabudowaniach , ale bez ogrodzenia, gdy siedlisko w enklawie śródleśnej – odszkodowanie nienależne,

Terminy –wniosek o oględziny/oszacowanie

UPŁ art. 46

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, składa się w terminie umożliwiającym dokonanie szacowania szkód, o których mowa w ust. 1.

- szacowanie rozumiane ogólnie jako obie czynności (oględziny i szacowanie ostateczne)
- §1 ust 2 rozp. o szacowaniu: zgłasza szkodę 3 dni od dnia jej stwierdzenia, a w sadach 14 dni od dnia jej powstania – traktujemy pomocniczo

Terminy - oględziny

art. 46a

2. Oględzin dokonuje się niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.

3. O terminie dokonania oględzin, o którym mowa w ust. 2, przedstawiciel gminy zawiadamia właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego, nie później jednak niż przed upływem 3 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.

Terminy – szacowanie ostateczne

- 2. Szacowania ostatecznego dokonuje się najpóźniej w dzień sprzętu, przed dokonaniem sprzętu uszkodzonej uprawy, a w przypadkach, o których mowa w art. 46 ust. 7, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.
- 3. O terminie planowanego sprzętu uszkodzonej uprawy właściciel albo posiadacz gruntów rolnych jest obowiązany powiadomić organ wykonawczy gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody, w formie pisemnej, w terminie 7 dni przed zamierzonym sprzętem.
- 4. O terminie dokonania szacowania ostatecznego szkody przedstawiciel gminy zawiadamia właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego, nie później jednak niż przed upływem 3 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w ust. 3, a w przypadkach, o których mowa w art. 46 ust. 7, w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.

Ad2 – rozpoczęcie zbioru nie wstrzymuje szacowania art 46 ust.7

Wniosek

- Forma pisemna – obowiązuje
- Data wpływu do Urzędu Gminy – **ważne dla przedstawiciela gminy**
 - **UPŁ art. 46 ust. 3. Wniosek o szacowanie szkód, o których mowa w ust. 1, w tym ustalenie wysokości odszkodowania, właściciel albo posiadacz gruntów rolnych składa do organu wykonawczego gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody.**
- Treść wniosku:
 - 1) imię i nazwisko albo nazwę, adres miejsca zamieszkania albo adres i siedzibę oraz numer telefonu właściciela albo posiadacza gruntów rolnych;
 - 2) wskazanie miejsca wystąpienia szkody;
 - 3) wskazanie rodzaju uszkodzonej uprawy lub płodu rolnego.

Oględziny/szacowanie

UPŁ art. 46 ust. 2. Szacowania szkód, o których mowa w ust. 1, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonuje zespół składający się z:

- 1) przedstawiciela gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody, zwanego dalej "przedstawicielem gminy", którym jest:
 - a) przedstawiciel organu wykonawczego jednostki pomocniczej tej gminy - jeżeli jednostka pomocnicza została utworzona,
 - b) przedstawiciel organu wykonawczego tej gminy - jeżeli jednostka pomocnicza nie została utworzona,
 - c) przedstawiciel organu wykonawczego gminy lub organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy właściwej dla przeważającego obszaru całej uprawy, która została uszkodzona - jeżeli szkoda wystąpiła na obszarze więcej niż jednej gminy lub jednostki pomocniczej gminy;
- 2) przedstawiciela zarządcy albo dzierżawcy obwodu łowieckiego;
- 3) właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda.

UPŁ art. 46 ust. 8. Niestawiennictwo właściciela albo posiadacza gruntów rolnych lub dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego nie wstrzymuje dokonania szacowania szkód, o których mowa w ust. 1.

Oględziny/szacowanie

- Do czasu wydania nakazanych ustawą aktów wykonawczych obowiązuje:

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŚRODOWISKA

z dnia 8 marca 2010 r.

w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych

Oględziny/szacowanie

szacowanie wstępne = oględziny

szacowanie = szacowanie ostateczne

Część zapisów rozporządzenia o szacowaniu zawarto w ustawie (UPŁ)

UPŁ art.46 ust 7. W przypadku szkód wyrządzonych w płodach rolnych, szkód wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach oraz szkód w uprawach, jeżeli szkoda powstała i została zgłoszona bezpośrednio przed sprzętem lub w jego trakcie, dokonuje się wyłącznie szacowania ostatecznego.

UPŁ art. 46a. ust.1. Podczas oględzin ustala się:

- 1) gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę;
- 2) rodzaj, stan i jakość uprawy;
- 3) obszar całej uprawy;
- 4) szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona;
- 5) szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze.

Oględziny/szacowanie

Rozp. §5 ust 4. Ostatecznego szacowania szkody wyrządzonej przez dziki na łąkach i pastwiskach dokonuje się w przypadku szkody wyrządzonej:

- 1) poza okresem wegetacyjnym - przed rozpoczęciem wegetacji w kolejnym roku, w terminie umożliwiającym doprowadzenie uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego;
- 2) w okresie wegetacyjnym - w terminie 7 dni od dnia zgłoszenia szkody.

Oględziny

UPŁ art. 46a.

4. Niezwłocznie po zakończeniu oględzin sporządza się protokół, który zawiera w szczególności następujące dane i informacje:

- 1) imiona i nazwiska osób biorących udział w oględzinach;
- 2) datę sporządzenia protokołu oraz datę dokonania oględzin;
- 3) dane podlegające ustaleniu podczas oględzin, o których mowa w ust. 1;
- 4) szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy;
- 5) czytelne podpisy osób biorących udział w oględzinach **-także w protokole z szacowania**

5. Członkowie zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2, mają prawo wnieść zastrzeżenia do protokołu wraz z uzasadnieniem. W protokole umieszcza się informację o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach.

Szkic sytuacyjny

- Geoportal
- Systemy informatyczne ewidencji gruntów

Oględziny/szacowanie

Rozp.

§ 5. Przy ostatecznym szacowaniu szkody w uprawach wymagających zaorania odszkodowanie ustala się, **jeżeli szkoda powstała:**

- 1) w okresie do dnia 15 kwietnia - w wysokości 25 %,
- 2) w okresie od dnia 16 kwietnia do dnia 20 maja - w wysokości 40 %,
- 3) w okresie od dnia 21 maja do dnia 10 czerwca - w wysokości 60 %,
- 4) w okresie od dnia 11 czerwca - w wysokości 85 %

kwoty obliczonej w sposób określony w § 4 ust. 7.

Szacowanie

UPŁ Art. 46c.

1. Podczas szacowania ostatecznego ustala się:
 - 1) gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę;
 - 2) rodzaj uprawy lub płodu rolnego;
 - 3) stan i jakość uprawy lub jakość płodu rolnego;
 - 4) obszar całej uprawy lub szacunkową masę zgromadzonego płodu rolnego;
 - 5) obszar uprawy, która została uszkodzona, lub szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego;
 - 6) procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze;
 - 7) plon z 1 ha;
 - 8) wysokość odszkodowania.

Szacowanie

Rozp

§4 ust. 6. Ustalenia rozmiaru szkody dokonuje się poprzez:

- 1) pomnożenie obszaru uprawy, która została uszkodzona, oraz procentu jej zniszczenia, a następnie pomnożenie tak uzyskanej powierzchni zredukowanej oraz plonu z 1 ha - w przypadku szkód w uprawach;
- 2) ustalenie szacunkowej masy uszkodzonego płodu rolnego - w przypadku szkód w płodach rolnych.

7. Wysokość odszkodowania ustala się, mnożąc rozmiar szkody przez cenę skupu danego artykułu rolnego, a w przypadku gdy nie jest prowadzony skup - cenę rynkową z dnia ostatecznego szacowania szkody, w rejonie powstania szkody. Wysokość odszkodowania pomniejsza się odpowiednio o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania.

Szacowanie

Ceny:

- Cena skupu: od lokalnych firm prowadzących skup
- Cena rynkowa: np. średnie z lokalnego ODR
- Wycena wg wartości jednostki zbożowej: dla płodów nie będących w oficjalnym (rejestrowanym) obrocie.

Średnia cena 1t czterech zbóż \times wartość energetyczna płodu w jednostkach zbożowych
= wartość 1 t płodu rolnego

Przykład:

żyto 500 pln/t,

owies 550 pln/t,

pszenica 700 pln/t,

Jęczmień 600 pln/t

Średnia: 587,5 pln/t

Wartość pokarmowa w jednostkach zbożowych zielonki z kukurydzy 0,11

Wycena: $0,11 \times 587,5 = 64,63$ pln/t

Szkody od zwierząt łownych objętych całoroczną ochroną oraz szkody po za obwodami łowieckimi.

UPŁ art. 50.

- 1. Skarb Państwa odpowiada za szkody, o których mowa w art. 46 ust. 1, wyrządzone przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną. (łosie)
- 1b. Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1, na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich.
- 2. Za szkody, o których mowa w ust. 1, wyrządzane na obszarach:
 - 1) obwodów łowieckich leśnych (40% obwodu to lasy) odszkodowania wypłaca Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe ze środków budżetu państwa;
 - 2) obwodów łowieckich polnych i obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich odszkodowania wypłaca zarząd województwa ze środków budżetu państwa.
- 3. Za szkody, o których mowa w ust. 1b, odszkodowania wypłaca zarząd województwa ze środków budżetu państwa.
- 4. Oględzin i szacowania szkód, o których mowa w ust. 1 i 1b, dokonują przedstawiciele podmiotów właściwych do wypłaty odszkodowania.

Uchwała SN:

Uprawą rolną w rozumieniu art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z 13.10.1995 r. – Prawo łowieckie jest każda uprawa prowadzona na gruncie rolnym.

Zboża

Oględziny bądź konieczność zaorania

Niezbędne parametry:

- Termin siewu (optymalny i opóźniony-dopuszczalny)
- Obsada roślin (minimalna, średnia, maksymalna)
 - Ilość siewu nasion

Zboża

- Ocena uprawy pod kątem jakości (obsada, rozwój roślin)
- Na powierzchni uszkodzonej policzenie ilości uszkodzonych/zniszczonych roślin na poletkach o pow. 1m^2 rozmieszczonych np. na transekcie po przekątnej (liczba prób zależna od wielkości pola, skali uszkodzeń - min 5; boki pod kątem do rzędów poletka oddalone od brzegów uprawy). Przy bardzo rozproszonych uszkodzeniach można policzyć na rzędach np. o dł 10 mb.
- Porównanie obsady na powierzchni nieuszkodzonej z uszkodzoną
- Jeśli obsada na części nieuszkodzonej mniejsza od minimalnej – **podstawa do odstąpienia od szacowania**
- Oszacowanie % uszkodzenia (do protokołu) z adnotacją :
„ocena wpływu na ostateczną wielkość szkody możliwa tuż przed zbiorem plonu”
- Analogicznie jeśli mamy uprawę po zasianiu , a przed zakończeniem wschodów.

Zboża

Minimalna obsada roślin* na 1m²

Ozime:

- Pszenica 450
- Żyto 300
- Jęczmień 350
- Pszenżyto 350

Jare

- Pszenica 450
- Jęczmień 300-350
- Owies 500
- Pszenżyto 450

*Końcowa faza rozwoju liści

Zboża

Szacowanie ostateczne.

- szkody powierzchniowe
- szkody jednostkowe/rozproszone
- Ocena wielkości powierzchni uszkodzonej:
 - Metoda Braun – Blanqueta
 - Pomiar wszystkich powierzchni uszkodzonych
 - Metoda mieszana
- Szacowanie plonu:
 - Ścięcie kłosów na poletkach 1m² powierzchni nieuszkodzonej, omłót, ważenie, pomiar wilgotności
 - Przy uszkodzeniu rozproszonym – podobny pomiar celem wykazania plonu na powierzchni uszkodzonej.
 - Zmniejszenie wyniku uzyskanego z próbek o **5%** z tytułu strat przy zbiorze kombajnem.

Zboża

- Alternatywnie pomiar plonu ze 100 ściętych kłosów.
- Utracony plon słomy

Wskaźniki stosunku plonu słomy do plonu ziarna

• Pszenica ozima	0,46
• Pszenica jara	0,46
• Żyto	1,45
• Jęczmień ozimy	0,70
• Jęczmień jary	0,78
• Pszenżyto ozime	1,13
• Pszenżyto jare	1,18
• Owies	1,05
• Mieszanka zbożowa	1,10
• Rzepak	1,00
- Nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania
 - **Podobne zasady dotyczą szacowania roślin strączkowych na ziarno**

Ziemniaki

Oględziny:

- Porównanie rzeczywistej ilości krzaków na powierzchni nieuszkodzonej (uwzględniając naturalne straty i nieregularność pracy sadzarki) z obsadą na powierzchni uszkodzonej

Ziemniaki

Szacowanie ostateczne

- Ocena plonu na powierzchni nieuszkodzonej na podstawie ważenia wykopanych i posortowanych ziemniaków
- Sortowanie na jadalne i odpadowe/paszowe
- Uwzględnienie w sortowaniu sadzeniaków tylko po okazaniu „Świadectwa kwalifikacji polowej”
- Wyliczenie % uszkodzenia na podstawie transektu lub pomiaru powierzchni uszkodzonych
- Próbkę można pobrać z 10 uszkodzonych (w odpowiedniej liczbie powtórzeń)
- Potrącenie 12% na „odparowanie”
- Potrącenie strat w zbiorze – zależnie od technologii 3-10%

Ziemniaki

Ziemniaki jadalne

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia
29 października 2003 r. w sprawie szczegółowych
wymagań w zakresie jakości handlowej ziemniaków

SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA W ZAKRESIE JAKOŚCI HANDLOWEJ ZIEMNIAKÓW WCZESNYCH
I ZIEMNIAKÓW JADALNYCH

Lp.	Wymagania jakościowe	Ziemniaki wczesne	Ziemniaki jadalne
1	Wielkość bulw: 1) minimalna średnica bulw okrągłych i okrągłoovalnych 2) minimalna średnica bulw podłużnych	poprzeczna 28 mm poprzeczna 28 mm	poprzeczna 35 mm poprzeczna 30 mm, a podłużna 2 razy większa od poprzecznej
2	Maksymalny udział wagowy bulw: 1) zazieleniałych ¹⁾ 2) z wadami wewnętrznymi ²⁾ 3) porażonych zgnilizną ³⁾ 4) zanieczyszczonych mineralnie ⁴⁾ i organicznie ⁵⁾ 5) o mniejszej średnicy niż określono dla bulw wymienionych w lp. 1 6) porażonych parchem zwykłym ⁶⁾ 7) uszkodzonych ⁷⁾ 8) niekształtnych ⁸⁾ 9) niedojrzałych ⁹⁾ 10) innych odmian ¹⁰⁾	do 1 % nie dotyczy do 1 % do 2 % do 3 % (nie mniejszej jednak niż 15 mm) nie dotyczy do 2 % nie dotyczy nie dotyczy do 2 %	} łącznie do 2 % do 1 % do 1 % do 2 % (nie mniejszej jednak niż 28 mm) do 3 % do 3 % do 3 % do 2 % do 2 %
3	Maksymalny łączny udział wagowy bulw, o których mowa w lp. 2 pkt 1 i 3—5	do 5 %	nie dotyczy
4	Maksymalny łączny udział wagowy bulw, o których mowa w lp. 2 pkt 1—7	nie dotyczy	do 6 %
5	Maksymalny łączny udział wagowy bulw, o których mowa w lp. 2	nie dotyczy	do 8 %
6	Bulwy: 1) porośnięte kielkami powyżej 3 mm 2) nadmierne zawilgocone na powierzchni 3) zaparzone ¹¹⁾ 4) zapleśniałe ¹²⁾ 5) zmarznięte ¹³⁾ 6) zanieczyszczone środkami ochrony roślin ¹⁴⁾	nie dotyczy nie dopuszcza się nie dopuszcza się nie dopuszcza się nie dopuszcza się nie dopuszcza się	nie dopuszcza się nie dopuszcza się nie dopuszcza się nie dopuszcza się nie dopuszcza się nie dopuszcza się

Łąki i pastwiska

Tylko szacowanie ostateczne

Ocena jakości użytku zielonego pod względem składu botanicznego

- Sity, wełnianki, śmiałek darniowy, szczotlicha siwa, wiązówka błotna, pokrzywy, turzyce, szczawie, przytulia, mszaki - niepożądane
- skrzypy, zimowit jesienny, szalej jadowity, wilczomlec sosnka, jaskry – trujące

Skala występowania może być podstawą do odstąpienia od szacowania szkody.

Łąki i pastwiska

Składniki odszkodowania:

- Koszty rekultywacji
- Utracony plon

Pomniejsza się o nieponiesione koszty zbioru, transportu...

Łąki i pastwiska

Koszty rekultywacji – koszty czynności zmierzających do przywrócenia użytku zielonego do produktywności.

- Pełna rekultywacja – założenie użytku zielonego od nowa
- Rekultywacja częściowa – naprawa miejsc uszkodzonych
 - Zależy od skali uszkodzenia

Łąki i pastwiska

Pełna rekultywacja (przykład rodzaju kosztów):

- orka lub metoda alternatywna
- bronowanie dwukrotne
- podsiew nasion
- nasiona ok 40kg /ha
- wałowanie

Łąki i pastwiska

Rekultywacja częściowa (przykładowe rodzaje kosztów):

- Włókovanie i/lub bronowanie – powierzchnia określona zasięgiem uszkodzonych miejsc (lub ręczne przewrócenie darni)
- Podsiew nasion (zazwyczaj ręczny) – pracochołoność odniesiona do rzeczywistej powierzchni uszkodzeń
- Nasiona 20-30 kg/ha – ilość odniesiona do rzeczywistej powierzchni uszkodzeń
- Wałowanie – powierzchnia określona zasięgiem uszkodzonych miejsc

Łąki i pastwiska

Wartość utraconego plonu:

Łąki: zazwyczaj jedno lub dwukośne od (1) 2 do 5 t/ha (7 t/ha)

Pastwiska : plon zielonki od 10 -20 t/ha

-tylko do oszacowania, pomiar możliwy tylko w pełni sezonu wegetacyjnego (wtedy szkody występują wyjątkowo rzadko)

Wartość plonu wyliczana na podstawie jednostek zbożowych:

Siano łąkowe dobrej jakości 0,40 j. z.

Zielonka pastwiskowa 0,11 j. z.

Redukcja o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania

Rzepak

(ozimy, w rzepaku jarym szkód na etapie wzrostu roślin się nie spotyka)

Oględziny:

- Ocena przezimowania plantacji
 - Obsada roślin (liczba roślin na 1 m²)
 - Kondycja roślin (średnica szyi korzeniowej oraz liczba liści)

Obsada mniejsza niż 25 szt i/lub średnica 4 mm i mniejsza, liczba liści na nieuszkodzonej roślinie mniej niż 5 to uprawa przepadła = rażące naruszenie zasad agrotechnicznych lub niekorzystne warunki przyrodnicze)

Jeśli rośliny wyjątkowo słabo rozwinięte śr mniejsz niż 3 mm to nawet obsada 35 szt nie jest wystarczająca.

Rzepak

Oględziny:

- Uszkodzenia od zwierzyny:
 - zgryzanie – uszkodzenie istotne gospodarczo to niskie zgryzienia odcinające pęd w okolicy szyi korzeniowej lub co najmniej paczek wierzchołkowy
 - wydeptywanie - istotne wtedy gdy niszczy mechanicznie roślinę w sposób podobny do zgryzania
- Obniżenie liczby roślin zdrowych do 30 szt./m² nie powoduje najczęściej strat w plonie. – **warto zastrzec komentarz do % uszkodzenia w protokole oględzin.**

Uwaga! Rzepak jest bardzo wrażliwy na przestrzeganie wczesnych terminów siewu(10 do 25 VIII wschód – zachód kraju), właściwy poziom nawożenia i staranność uprawy gleby.

Rzepak

Szacowanie ostateczne (plon 4t/ha – wysoki)

- Porównanie plonu na powierzchni nieuszkodzone z plonem na powierzchni nieuszkodzonej
- Metod : wyłuszczenie ziarna z łuszczyń z roślin rosnących na 1 m² (liczba poletek min 5 na każdej ze stref)
- Redukcja o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania.
- Uwaga: szeroki zestaw szkodników owadzych i patogenów grzybowych może istotnie obniżyć plon

Kukurydza

Rodzaje szkód

- Szkody od siewu do początku wschodów
- Szkody od początków pierwszej kolby (rzadko wcześniej) do zbioru

Kierunki produkcji

- zielonkę (do bezpośredniego skarmiania, do zakiszenia,
- CCM – zakiszenie kolb
- ziarno – coraz częściej i w coraz większym areale możliwy bardzo późny zbiór

Kukurydza

Szkody po zasiewach – oględziny:

- Coraz rzadziej, mniejsza skala niż kiedyś, rzadko do zaorania
- Materiał siewny zaprawiany, zazwyczaj zawiera repelenty.
- Szkody często powodują nierówne wschody

Ocena na podstawie pomiaru długości uszkodzeń na rzędach

Praktyka pokazuje, że rzadko zdarza się że dziki wybiorą każde kolejne ziarno, pomimo śladów zbuchtowania całego rzędu.

Kukurydza

Szacowanie na zielonkę/kiszonkę

- Pomiar powierzchni uszkodzonych
- Ocena uszkodzeń nie tworzących powierzchni (policzenie uszkodzonych roślin na odcinkach zajętych przez określoną potencjalną liczbę roślin np. 50 lub 100)
- Ocena plonu : wycięcie rzędów roślin o długości 10 m, zważenie i wyliczenie plonu (10 m x rozstaw rzędów 0,65m = plon na 6,5 m²)
- Wartość plonu na podstawie przeliczników na jednostki zbożowe = 0,11
- Redukcja o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania

Uwaga na omacnicę prosowiankę – daje obraz uszkodzenia – złamanie łodygi jak od zwierzyny, lecz na przekroju łodygi liczne otwory po żerach.

Kukurydza

Szacowanie ostateczne – uprawa na CCM

- plon całe kolby bez „koszulek” – (liście okrywowe)
- Metody pomiaru podobne jak w uprawie na zielonkę, tylko waży się nie całe rośliny, a tylko obrane z „koszulek” kolby
- Liczba prób do obliczenia plonu na części nieuszkodzonej metodą po przekątnej minimalna liczba prób to 5.
- Wartość plonu na podstawie przelicznika na jednostki zbożowe 0,13(?)
- Redukcja o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania
- Uwaga w północnej Polsce tylko odmiany FAO 200 – z dużym ryzykiem

Kukurydza

Szacowanie ostateczne – uprawa na ziarno

- Plon to całe ziarno – „wymłócone”
- Pomiar wykonujemy podobnie jak przy innych kierunkach uprawy, ale przedmiotem ważenia (określenia plonu) jest wymłócone ziarno
- Wartość plonu wg cen rynkowych i/lub skupu, w obrocie także ziarno mokre
- Redukcja o nieponiesione koszty zbioru, transportu i przechowywania
- Region uprawy pas wyżyn południowej polski bez Podkarpacia i Wyżyn Sudeckich oraz nizin z wyjątkiem Mazur i Pomorza

Kalkulacja nieponiesionych kosztów transportu.....

- Zboża 5-20% zależnie od wilgotności
- Ziemniaki jadalne 20% (nawet do 35%)
- Rzepak 5-15 % (średnio 10%)
- Kukurydza na ziarno 5 -15%
- Kukurydza na zielonkę 20%
- Siano 20%
- Buraki 25%
- Marchew min 30%

Dziękuję za uwagę

**Państwowe Gospodarstwo Leśne
Lasy Państwowe**

Tomasz Wiczanowski
Nadleśnictwo Wejherowo
ul. Jana III Sobieskiego 247 B
84-200 Wejherowo
tomasz.wiczanowski@gdansk.lasy.gov.pl
tel. +48 604 439 410